

En vooral van dit laatste genootschap ging de stoot uit tot oprichting van het Nederlandsch Zending-Genootschap in 1797.

Het spreekt vanzelf, dat reeds jaren tevoren in deze richting gewerkt was. De Oost-Indische Compagnie, die den zendingsarbeid behartigde, ging te gronde; de kerk zelf had te weinig invloed gehad op den gang van zaken, en ook om andere oorzaken was de zendingsliefde in de officiële kerk heel gering. En zoo geschiedde het, dat de ontwakende belangstelling bij sommige gemeentelieden stuurde in de richting, waarheen het Engelsch voorbeeld straks ook wijzen zou.

In 1774 was een prijsvraag uitgeschreven over het „faisabelste en aan de minste inconvenienten onderhevig plan ter voortplanting van ons dierbaar geloof en uitbreiding van de kerk van Christus onder de ongeloovige heidenen in de Koloniën van den staat”, waarop drie antwoorden inkwamen. Zoo had het genootschap „De propaganda Fide”, dat deze prijsvraag had uitgeschreven, de voldoening, dat aller aandacht op de zending was gevestigd. Maar al was in de antwoorden wel een weg gewezen, toch sloeg men dien nog niet in; de bezwaren waren nog teveel en tegroot.

Maar, gelijk wij reeds zeiden, in 1797, en wel op den 19en December, kreeg Nederland zijn eerste zendingscorporatie: het Nederlandsch-Zending-Genootschap.

De invloed van het Londensch Zendingsgenootschap is voor de oprichting van het Nederlandsche meer dan formeel geweest. Typisch voor het kennen van den geest uit dien tijd, is hetgeen Ds Rauws schrijft over de beginselen van het Londensch Genootschap, beaamd door het Nederlandsche. Immers het eerste sprak in 1797 uit als fundamenteel beginsel: „den heidenen alleen te zenden het heerlijk Evangelie van den hooggehoorden God en het den bekeerden over te laten dien kerkelijken vorm bij zich in te voeren, die hun het meest met Gods Woord overeenkomstig zou voorkomen”. Dit zijn bekende klanken, die in alle mogelijke toonaarden tot op dezen dag op talloze zendingsvelden worden gehoord!

Het spreekt vanzelf, dat zij, die zoo spreken, ook voor zichzelf de kerk niet op den voorgrond schuiven; en zoo is dan kerkelijke onbepaaldheid een karaktertrek van het Genootschap geworden en gebleven.

Om nog nader ons eerste en meest belangrijke Zendingsgenootschap te leeren kennen, is afschrijving van art. 2 uit de Algemeene Bepalingen niet ondienstig: „Het Genootschap wil gehouden worden voor een algemeen Christelijk genootschap, dat alleen ten doel heeft om het ware en werkdadige Christendom, zooals het in de boeken des Ouden en Nieuwen Testaments is vervat en in de twaalf artikelen der Algemeene Christelijke Geloofsbelijdenis is uitgedrukt, zonder bijvoeging van menselijke leerbegrippen, eenvoudig en oprecht in de harten der menschen in te planten”. De belijding der leerbegrippen als „menselijke” is wel kostelijk!

De naam Zending-Genootschap is met opzet gekozen, om aan te duiden, dat het een genootschap van zendingen is; „tusschen het bestuur en de zendingen is niet de verhouding van werkgever tot werknemer. Het gaat in dezen arbeid eenig en alleen om de zendingen. Zij zijn de van God geroepen tot het zendingswerk. Het bestuur moet met hen die roeping toetsen”, hen opleiden en tot het werk bekwalen enz.; het bestuur heeft een dienende taak.

Wij wijzen wat breed op dit Genootschap, omdat daarmee de nieuwere zending, die tegelijk genootschapszending is, werd geboren. Ook is dit Genootschap de moeder geworden van verscheidene andere verenigingen, zij het ook niet vrijwillig. Ds Rauws laat duidelijk zien, hoe het gestormd heeft in het Genootschap, waarvan het eigenaardige standpunt de oorzaak was. Het handhaafde wel de belijdenis, maar liet het toch aan ieders geweten over te bepalen in hoever men met die belijdenis kon instemmen en meegaan! Halfslachtig is nog een te zacht woord. Geen wonder, dat er moeiten kwamen.

Het jaar 1864 is „het fatale jaar” geworden voor het Genootschap; toen is de groote exodus begonnen, die zich steeds meer uitbreidde en tot de oprichting van talrijke zendingscorporaties leidde: Ned. Zendingvereniging enz. enz.

Wat hiervan te zeggen?

Het schijnt ons toe, dat Ds Rauws in den derden druk van dit boek een eenigszins ander standpunt inneemt dan Jan Willem Gunning in den tweeden druk. Immers, deze haalde toen een uitspraak van Ds H. Dijkstra aan, zonder nader commentaar, waaruit wij mogen afleiden, dat hij het met die uitspraak eens was: „Het blijft ten eerste te bejammeren, dat men zich in die dagen niet wat nauwer aaneen gesloten heeft...” Ds Rauws voegt aan de vroegere aanhaling nog deze woorden van Ds Dijkstra toe: „... er staat een machtige schaduwzijde tegenover. De giften worden versnipperd; vele krachten gaan teloor; de zending maakt zich tot bespotteling door haar verdeeldheid. Daarom schromen wij niet om het opschrift boven deze bladzijden geplaatst te handhaven: een noodlottige versplintering”.

BRIEF UIT AMERIKA

Tot onze vreugde vonden wij Prof. Dr C. van Til, Westminster-Theological Seminary, Philadelphia-Pennsylvania, bereid, te voldoen aan ons verzoek, om een maandelijkschen brief uit Amerika te zenden voor „De Reformatie”. Hier vindt men den eersten brief. (Red.)

De Buitenlandsche Zendingkwestie.

In de „Presbyterian Church in the U. S. A.” staat de kwestie van de buitenlandsche zending in het middelpunt van belangstelling. Dat is nu al

„Is dit oordeel billijk en juist?” vraagt Ds Rauws, en gaat dan in den breede in op een uiteenzetting van de voordeelen, die de „versplintering” heeft gegeven. Het zij zoo, maar als men den naam van „Oegstgeest” noemt, zegt men tevens, dat men voor de groote nadeelen der „versplintering” toch wel een open oog heeft gehad, meer dan de uiteenzetting van Ds Rauws in dit hoofdstuk zou doen vermoeden!

Het uitteraard korte overzicht van de nieuwere zending in de tweede helft der 19e eeuw is duidelijk en lukt uit tot het lezen der hoofdstukken, waarin elke corporatie, hier genoemd, afzonderlijk en in den breede wordt besproken.

Wij willen nog bijzonder de aandacht vestigen op het slot van dit hoofdstuk, waarin Ds Rauws handelt over het zendingsleven in Nederland.

Het deed ons goed hier een aanhaling te vinden van zending A. Kruijthof: „In één ding zijn zij (n.l. de zendingsverenigingen) echter te kort geschoten. In het algemeen gesproken hebben zij zich te veel beperkt tot eigen kring en veel te weinig zich toegelegd om de zending te doen wortelen in de gemeente. Langzamerhand heeft de kerk haar tegenstand opgegeven, is zij zelfs zeer welgezind geworden, maar daarmee zijn dan ook de grenzen der kringen, waaruit de Verenigingen leven putten, vervloeid. En waar nu de behoeften voor de zending jaarlijks toenemen, daar heeft de gemeente niet gelijken tred hiermee gehouden. Daardoor is er zulk een groote wanverhouding ontstaan tusschen uitgaven en inkomsten. Bepaalde zendingsgemeenten vindt men in ons land nog sporadisch. De plaatsen, waar de zending integreerend deel is geworden van den arbeid in de gemeente, zijn helaas nog uitzondering, behalve in de Gereformeerde Kerken”.

Dat dit oordeel wordt uitgesproken door een zending, heeft nog temeer waarde. Inderdaad, hier wordt door Kruijthof de vinger gelegd op de wonde van de Genootschapszending.

Een ieder heeft achting voor den arbeid door de Genootschapszending verricht; ook dit boek legt op elke bladzijde daarvan getuigenis af. En wij zijn het er mee eens. Maar de fout schuilt toch hierin, dat de kerk zelf er buiten staat. Ds Rauws is, dunkt ons, niet voor kerkelijke zending, zooals wij die hebben. Trouwens, hij weet ook zeer wel, dat zulk een zending in de Herv. Kerk niet mogelijk is. Maar wij hadden toch nog wel iets meer verwacht dan alleen het aanhalen van Kruijthofs oordeel; ik bedoel, een meer waardeerdend woord over het feit, dat de Gereformeerde Kerken de zending in bepaald kerkelijke banen heeft geleid.

Natuurlijk zijn wij het er mee eens, dat de gemeenten moeten worden opgevoed voor haar zendingsstaak. Dat is in de Geref. Kerken ook noodig; daaraan ontbreekt onder ons ook nog maar al te veel. De zendingen kerken en de kerken, die haar steunen, zijn daarom nog niet alle zendingskerken! Ach, ware het zoo! Maar het voorrecht, door God ons gegeven, is toch, dat de zending bij ons loopt in het kerkelijke spoor. Toch legt dit feit ons temeer de verantwoordelijkheid op, belangstelling en waar zendingsleven te wekken, waar deze nog al te zeer ontbreekt.

Daarom stemmen wij in met de woorden van Ds Rauws: „Die opwekking kan alleen komen door de aanraking met en het bewustzijn van de werkelijkheid der eeuwige dingen. Zulk een zendingsopvoeding, door de zendingsstudie-beweging nagestreefd, betekent een versterking en verdieping van het persoonlijk geestelijk leven, gepaard met een klaarder besef en helderder inzicht van hetgeen de zending is en doet, de taak die haar wacht, de moeilijkheden die er zijn, en de overwinning die haar in Christus verzekerd is”.

Mij dunkt, het gezegde is genoeg, om onze aanbeveling van het boek „De Zending in Oost en West” te rechtvaardigen. Zullen in het bijzonder predikanten en ouderlingen de zendingsliefde en zendingskennis kunnen aanwakkeren, dan zullen zij in de eerste plaats op de hoogte moeten zijn van hetgeen er in ons land gedaan is en wordt, en welke groote en rijke vruchten God ons op dien arbeid in Oost en West heeft gegeven.

Overbodig is het bijna te zeggen, dat dit boek keurig is uitgegeven, en dat wij met verlangen uitzien naar een spoedige verschijning van het tweede deel.

J. D. W.

meer dan twee jaar het geval. In Januari 1933 diende Dr J. Gresham Machen een voorstel in bij de „Presbytery”¹⁾ van New-Brunswick, er op aangelegd om de modernisten uit de „board”²⁾ van buitenlandsche zending te verwijderen. In een brochure van 110 bladzijden bewees hij, dat het modernisme in dien board en onder de zendingen was ingedrongen. Wat deed de „board”? Van alles, maar niets bevredigends. Hij stuurde Dr Robert E. Speer, den oudsten en meest geëerden secretaris van den board er op uit, om in het publiek Dr Machen te woord te staan. Doch te vergeefs. Dr Speer ontweek het centrale punt. Hij sprak met gloed en bezieling over allerlei bijzaken. De „General Assembly”³⁾ van 1933 deed hetzelfde. Men school achter het karakter en de vroomheid van Dr Speer. Zulke vreeselijke dingen als Dr Machen had genoemd konden toch niet waar zijn.

De breedste vergadering had dus gesproken. Men wilde geen verandering. Na de vergadering kondigden Dr Machen en anderen af, dat zij nu gedwongen waren om een nieuwen zelfstandigen „board” te stichten. Dit gebeurde. „The Independent Board for Presbyterian Foreign Missions”⁴⁾ werd georganiseerd. Weldra kwam het rechtsbestaan van dezen nieuwen board in bespreking. De modernisten en den vrede-boven-alles-verkiezende orthodoxen deden wat ze konden om de „oproerigheid” en „opstand” van Dr Machen en de zijnen te bedwingen. De zaak eischte spoed. De kerk verkeerde in nood. Bizardere — zoo niet zonderlinge — maatregelen werden noodig gekeurd. De „General Assembly” van 1934 sprak zonder procedure oordeelen uit. Dr Machen en de zijnen moesten hun lidmaatschap in den nieuwen board opgeven. De „presbyteries”, onder welke de verschillende leden van den nieuwen board ressorteerden, moesten toezien dat dit geschiedde.

Volijverig begon de „presbytery” van New-Brunswick dat edele werk. Dr Machen moest, zoo mogelijk, het eerst gevangen. Wel had Dr Machen reeds lang te voren zijn lidmaatschap overgedragen aan de „presbytery” van Philadelphia en was hij door deze „presbytery” met de vereischte meerderheid van stemmen aangenomen. De „clerk”⁵⁾ van de presbytery — waarschijnlijk uit vrees voor de modernisten, die een protest tegen Dr Machens ontvangst hadden ingediend bij de „synod of Pennsylvania”⁶⁾ — had echter verzuimd om het bewijs van de ontvangst van Dr Machen aan de „clerk” van de „presbytery” van New-Brunswick te sturen. Men had dus den schijn van recht om Dr Machen aan te klagen, en — te veroordeelen.

Want hem te veroordeelen, daar was het om begonnen. Een commissie werd benoemd. Deze commissie werd volmacht gegeven om naar goedvinden te handelen. Dr Machen ging in verhoor, maar onder protest, dat de „presbytery” van New-Brunswick geen recht had om over hem te oordeelen. De commissie zelf nam al aanstonds de positie in, dat hun niets te doen stond, dan om het gebod van de „General Assembly” uit te voeren. Zij liet niet toe, dat Dr Machen en zijn verdediging iets zeiden van het recht of het onrecht van het oordeel van de „General Assembly”. Kortom, er was geen sprake van een werkelijke procedure. Niets wat op de zaak werkelijk betrekking had, mocht genoemd. Dr Machen moest wel veroordeeld worden en hij werd veroordeeld.

Natuurlijk is dit alles gemakkelijk te verklaren. De voorzitter van de commissie was zelf een onderleekenaar van de „Affirmation”⁷⁾ van Auburn, en het was tegen het feit, dat er ondertekenaars van deze „affirmation” onder de leden van den zendingsboard waren, dat Dr Machen mede had geprotesteerd. Het mag zeker wel als een belachelijk, zoowel als een diep treurig verschijnsel aangezien, dat iemand, die het zelfs niet noodig achtte, dat men in de borgtochtelijke verzoening van Christus geloofde, om naar recht predikant in de presbyteriaansche kerk te zijn, nu eensklaps door een vlaag van ijver voor „zuiver” kerkrecht werd aangegrepen. En nog treuriger is het zeker wel, dat Dr Kuizenga van Princeton Seminary⁸⁾ in een commissie naast een „affirmationist”, die de gereformeerde leer openlijk loochent, zitting wou nemen, om Dr Machen, die jarenlang voor de gereformeerde leer gestreden heeft, te veroordeelen.

De zaak zelf komt in October op de „Synod of New Jersey”, en dan waarschijnlijk op de „General Assembly” van 1936.

Beide in de kerkelijke en in de niet-kerkelijke pers is er veel over geschreven. Velen staan verbaasd, dat zulk onrecht als de veroordeeling van Dr Machen kan geschieden. Ook in de presbyteriaansche kerk zelf zijn er velen, die denken, dat men veel te ver is gegaan. Op verscheidene „presbyteries” is de vraag besproken of de Assembly van dit jaar, die in het laatst van Mei vergaderd,

niet verzocht leden jaarlijks” is r op herzien de uitkomst te rapport

Middeler een nieuw Collingswo zelfden in Presbytery schriftelijk hij het mo onder zijn heeft nu e ven, waari weergeeft, punt uit d

Een zek schreven, dit pamfle onder and moeten w is het wer Ik geef ha been only lease wilh lieving tha method of his achiev lence. 9) I when Mis Himself d His bein t tural pass 1 Peter 2: Acts 17:31 Men zal uitgedrukt nisme in het niet z niet kunne En wat i gewezen? Of hij da April, nu delphia ee de sprekei gekondigd op de cri officiëlen was dat a lief en bes het leerste als dat d brengen v Miss Kirk ken. Het werd de „

Dr Spee noch ondi was in de de „affirm scheidene van geen t De meel punt van ring luist van zijn e in zijn oo van de v dat ieder zekerde D licht als komenste De ande drie eersl in een „r phia en F digen toes dan komt volgenden

Voor deg verwijs ik gratis verk The Ind Missions R phia Pa. U 1. „Mode the Presby ham Mach 2. „The Missions. — Program”. 3. „Have for Presby

9) Voorsta 10) Slecht west, om is scheppende Maar indiem niet zou l van zijn we mende roep 11) Wann zelf „vergod in), en dat zij zich daa enz. (

1) Presbyter, ouderling; presbytery, kerkeraad.
2) Board; bestuur, moderamen.
3) General Assembly; Algemeene Vergadering.
4) Onafhankelijk (Vrij) Comité voor Presbyteriaansche Buitenlandsche Zending.
5) Clerk, griffier, „scriba”.
6) Synode van Pennsylvania.
7) Affirmation; Verklaring (van Auburn).
8) Een Theologische Hoogeschool te Princeton.